

Lausunto

06.03.2025

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

-

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

-

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

-

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

-

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Toteutuessaan vaatimus romuttaisi kunnallisen jätehuoltojärjestelmän laajalti koko maassa, myös Etelä-Karjalassa. Jätehuollon palvelutaso laskisi ja hinnat nousisivat etenkin pienten kun-tien osalta.

Jätehuollon osalta kustannukset katetaan täysin asukkaiden jätemaksujen kautta, jolloin seuraukset kohdistuisivat suoraan tavallisiin kansalaisiin. Jätehuollon osalta muutoksella ei juuri olisi positiivisia vaikutuksia.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Vähimmäisomistusvaatimus johtaisi usean jäteyhtiön, myös Etelä-Karjalan alueen kuntien jätehuollon järjestämisestä vastaavan Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy:n, pilkkomiseen. Tämän seurauksena laadukkaat, vuosikymmenien aikana rakennetut, palvelut heikkenisivät. Samalla katoaisi tietynlainen joustavuus, joka maakunnan sisällä on jätehuollon suhteen vallinnut ja jo-ka on edesauttanut edesauttanut jätehuollon tarkoituksenmukaista toteutumista ja ehkäissyt väärinkäytöksiä.

Mahdollisen muutoksen myötä pulaan joutuisivat etenkin pienet kunnat, joilla tuskin on resurssia jätehuollon järjestämiseen eikä jätteenkäsittelyyn liittyvän infrastruktuurin rakentamiseen tai lunastamiseen. Jättemaksut nousisivat ja jätehuollon palvelutaso voisi vaihdella kunnan sisällä merkittävästi aiheuttaen epätasa-arvoa asukkaiden keskuudessa.

Muutoksella olisi myös välillisiä negatiivisia ympäristövaikutuksia, sillä jätehuollon uudelleenorganisointi voi johtaa riittämättömään jätehuoltopalveluun. Lisäksi muutosprosessin aikana voi olla vaikea panostaa jätehuollon toteutumisen seurantaan ja valvontaan esim. lajitteluvaikeuksien osalta. Samalla hidastuu myös jätehuollon kehittäminen.

Muutos aiheuttaisi myös merkittävää hallinnollista kuormaa ja lisätyötä niin kunnallisille jäteyhtiöille, kunnille kuin jätehuoltoviranomaisellekin, jonka toiminta pitäisi muutoksen myötä uudelleenorganisoida.

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Muutos johtaisi Etelä-Karjalan jätehuoltoviranomaisen uudelleenorganisointiin. Nykyinen koko maakunnan kattava, yhden jäteyhtiön toiminta-alueella toimiva, jätehuoltoviranomainen hajotettaisiin ja organisoitaisiin uudelleen. Alueelle olisi perustettava mahdollisesti uusia jätelautakuntia ja kuntiin uusia virkoja jätehuollon viranomaistehtäviä hoitamaan. Vaarana myös on, että jätehuoltoviranomaisen lakisääteisiä tehtäviä alettaisiin kunnissa hoitaa ns. oman työn ohessa, jolloin osaaminen kärsisi ja kaikkia lakisääteisiä tehtäviä tuskin kyettäisiin edes hoitamaan.

Etelä-Karjalan osalta järjestely on tällä hetkellä toimiva. Alueella on yhdet yhteiset jätehuoltomääräykset, jätemaksutaksa ja lain velvoittamat rekisterit. Jatkossa mm. jätehuoltomääräykset ja taksat pitäisi laatia eri alueille erikseen ja uusia rekisterijärjestelmiä pitäisi käyttöönottaa. Tämä lisää työmäärää oleellisesti, olkoon sen toteuttaja sitten kuka tahansa. Resursseja tarvittaisiin joka tapauksessa lisää, mikä taas edelleen heijastuisi asukkaiden jätemaksuihin.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

-

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

-

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Jätehuoltoalalle esitetty 2,5 vuoden siirtymäaika ei ole realistinen.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

Jätehuoltoviranomainen pitäisi hajottaa ja uudelleenorganisoida. Tämä vaatii kunnilta runsaasti hallinnollista työtä. Lisäksi toiminnan aloittaminen mahdollisten uusien jätehuoltoviranomaisten osalta vaatisi valtavan työmäärän.

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Jätehuolto tulisi jättää omistusosuusvaatimuksen ulkopuolelle, sillä lakimuutos romuttaisi voimassa olevan järjestäytyneen ja laadukkaan jätehuollon valtakunnallisesti sekä aiheuttaisi kunnille kohtuutonta lisätaakkaa sekä taloudellisesti haitallisia seurauksia.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiinne? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

-

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Muut huomiot

-

Kokkola Satu

Imatran kaupunki / Etelä-Karjalan jätehuoltoviranomainen